

SPALNIČKY

Spalničky jsou **vysoce nakažlivé** virové onemocnění. V celosvětovém měřítku jsou stále jednou z hlavních příčin úmrtí malých dětí v rozvojových zemích. Onemocnění se šíří od nemocného člověka kapénkami či přímým kontaktem s jeho sekrety z dýchacích cest. Virus může ve vzduchu a na površích předmětů přetrvávat až 2 hodiny a v přenosu se mohou uplatnit i předměty kontaminované těmito sekrety.

Inkubační doba (doba od vniknutí původce nákazy do organismu do prvních příznaků onemocnění) je 7-18 dní (maximálně 21 dní).

Onemocnění se projeví **horečkou, kašlem, rýmou, světloplachostí a zarudnutím očních spojivek**. Na sliznici úst v oblasti stoliček se mohou objevit bělavé tečky se zarudlým okolím. Po 4 až 5 dnech od začátku onemocnění je patrná sytě červená až fialová vyrážka, která se ze záhlaví šíří na obličej, krk, břicho, končetiny a ve stejném pořadí poté ustupuje. Jakmile vyrážka postihne celé tělo, horečka klesá a nastává období rekonvalescence. V rozvinutém stádiu je charakteristický vzhled „uplakaného dítěte“ (oteklá spleená víčka, rýma, oschlé rty a vyrážka).

Nemocný je **nakažlivý** 2-4 dny před vypuknutím prvních příznaků a nakažlivost končí do 4 dnů po vzniku vyrážky. Prožití nákazy zanechává celoživotní imunitu. Spalničky mají z nemocí, které se u nás vyskytují nejvyšší index nakažlivosti.

Laboratorní **diagnostika** se opírá o přímý průkaz původce z výtěru z nosohltanu, který se doplní sérologickým vyšetřením krve na průkaz protilátek proti spalničkám.

Izolace pacienta ve zdravotnickém zařízení je v ČR ze zákona povinná a trvá podle klinické závažnosti a epidemiologických rizik.

Léčba je symptomatická (klid na lůžku, srážení horečky, přísun tekutin). Onemocnění se může komplikovat např. zápallem plic, zánětem středního ucha, vedlejších dutin nosních nebo zánětem mozku.

Účinnou prevencí je očkování, které je v ČR zahrnuto do pravidelného očkování dětí od roku 1969. Od 1.1.2018 se očkování provádí ve schématu 1. dávka ve věku od 13. do 18. měsíce a 2. dávka ve věku od 5 do 6 let. Z důvodu odmítání očkování dochází ke snižování proočkovanosti dětské populace, což přispívá k nárůstu onemocnění spalničkami. V posledních letech byly epidemie spalniček v ČR i v řadě dalších zemí (Francie, Itálie, Řecko, Ukrajina, USA). Očkovat proti spalničkám lze i v dospělosti.

Osoba, která nemá ochranné protilátky a byla v přímém kontaktu s nemocným, se podrobuje karanténním **opatřením** po dobu 21 dní od posledního kontaktu s nemocným.

MUDr. Monika Hausenblasová
ředitelka odboru protiepidemického

Zdroje:

<http://www.szu.cz/tema/prevence/spalnicky>

<https://www.mzcr.cz/spalnicky-a-jejich-aktualni-vyskyt-v-evrope/>

<https://www.cdc.gov/measles/hcp/index.html>

<https://ecdc.europa.eu/en/search?s=measles>

Aktualizace 11/2023